

ISSN 1998-7927(print) ISSN 2664-6498 (online)

DOI: <https://doi.org/10.33216/1998-7927-2026-303-5-63-72>

УДК 352.075

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК ДРАЙВЕР СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Кудріна О.Ю., Туріянський А.О.

DECENTRALISATION AS A DRIVER OF SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT FOR LOCAL COMMUNITIES IN THE CONTEXT OF UKRAINE'S POST-WAR RECONSTRUCTION

Kudrina O.Yu., Turiianskyi A.O.

У статті досліджено децентралізацію як ключовий драйвер сталого економічного розвитку територіальних громад України в умовах післявоєнного відновлення. Актуальність теми зумовлена масштабними соціально-економічними наслідками повномасштабної війни, руйнуванням інфраструктури, виробничого потенціалу та необхідністю формування ефективних механізмів відбудови на рівні громад як базових суб'єктів національної економіки. Метою статті є теоретичне обґрунтування ролі децентралізації у забезпеченні сталого розвитку територіальних громад та визначення дієвих механізмів її реалізації в умовах післявоєнної трансформації України. У роботі розкрито сутність децентралізації як інституційної реформи, що передбачає передачу фінансових ресурсів, повноважень і відповідальності на місцевий рівень управління. Показано, що це створює передумови для підвищення фінансової спроможності громад, активізації місцевого економічного розвитку та ефективнішого використання внутрішнього ресурсного потенціалу. Водночас наголошено, що післявоєнний період характеризується значною диференціацією розвитку територіальних громад, яка зумовлена нерівномірністю руйнувань, демографічними змінами, міграційними процесами та обмеженістю інвестиційних ресурсів. У статті проаналізовано ключові драйвери економічного зростання громад, серед яких розвиток малого і середнього бізнесу, залучення релокованих підприємств, формування локальних економічних кластерів, розвиток публічно-приватного партнерства та міжмуніципальної кооперації. Обґрунтовано, що

саме ці інструменти забезпечують диверсифікацію економічної структури територій, створення нових робочих місць та підвищення інвестиційної привабливості громад. Особливу увагу приділено цифровізації як системоутворюючому фактору управління розвитком територіальних громад. Встановлено, що впровадження цифрових технологій сприяє оптимізації управлінських процесів, підвищенню прозорості та підвітності органів місцевого самоврядування, розширенню доступу населення до публічних послуг і розвитку цифрової економіки. У контексті післявоєнного відновлення цифрові інструменти забезпечують швидку координацію ресурсів та підвищують ефективність відбудови інфраструктури. Зроблено висновок, що поєднання децентралізації та цифровізації формує нову модель сталого розвитку територіальних громад, орієнтовану на економічну самодостатність, інноваційність і стійкість у процесі післявоєнного відновлення України.

Ключові слова: децентралізація, територіальні громади, сталий розвиток, післявоєнне відновлення, місцеве самоврядування, економічний розвиток, фінансова спроможність громад, цифровізація, інвестиції, малий і середній бізнес, міжмуніципальна співпраця, публічно-приватне партнерство, регіональний розвиток

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку України характеризується глибокими соціально-економічними трансформаціями, зумовленими наслідками повномасштабної війни, руйнуванням виробничої, соціальної та

інфраструктурної бази, а також необхідністю масштабного післявоєнного відновлення. У цих умовах особливої актуальності набуває пошук ефективних механізмів забезпечення сталого економічного розвитку територіальних громад як базового рівня функціонування національної економіки.

Реформа децентралізації, яка активно реалізується в Україні протягом останніх років, створила передумови для посилення фінансової самостійності громад, розширення їхніх повноважень та підвищення відповідальності за результати місцевого розвитку. Передача значної частини ресурсів і управлінських функцій на місцевий рівень відкриває нові можливості для формування ефективної економічної політики, орієнтованої на потреби конкретних територій. Водночас у післявоєнний період ці можливості супроводжуються новими викликами, пов'язаними з нерівномірністю розвитку громад, обмеженістю фінансових ресурсів, міграційними процесами, зниженням інвестиційної активності та високим рівнем невизначеності зовнішнього середовища.

Незважаючи на наявність значної кількості наукових досліджень, присвячених питанням децентралізації та регіонального розвитку, недостатньо розкритими залишаються аспекти її впливу на забезпечення сталого економічного розвитку територіальних громад саме в умовах післявоєнного відновлення. Потребують подальшого дослідження механізми ефективного використання ресурсного потенціалу громад, інструменти стимулювання місцевого підприємництва, залучення інвестицій та інтеграції принципів сталого розвитку в управлінські практики на місцевому рівні.

Таким чином, актуальність дослідження зумовлена необхідністю теоретичного обґрунтування та практичного визначення ролі децентралізації як ключового драйвера сталого економічного розвитку територіальних громад в умовах післявоєнного відновлення України, що визначає постановку проблеми та спрямованість подальших наукових пошуків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Теоретико-методологічні та наукові засади розвитку об'єднаних територіальних громад висвітлені у працях В. Проскури, О. Підвальної, І. Фурман та інших дослідників [3; 8]. У своїх роботах вони розглядають проєктний підхід до управління територіальними громадами в умовах воєнного стану, підкреслюючи, що підвищення їх стійкості та здатності до адаптації

є одним із ключових напрямів сталого розвитку економіки в кризових умовах. Автори демонструють, що використання проєктних методів сприяє ефективнішому пристосуванню громад до динамічних змін зовнішнього середовища [6; 7].

Проте подальших досліджень потребують питання аналізу впливу децентралізаційних процесів на економічну спроможність територіальних громад, проблема виявлення основних викликів і обмежень розвитку громад у післявоєнний період. На окрему увагу заслуговують дослідження інструментів стимулювання місцевого економічного розвитку (інвестиції, МСП, публічно-приватне партнерство, цифровізація) та обґрунтування практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу громад.

Метою статті є теоретичне обґрунтування та узагальнення ролі децентралізації як ключового драйвера сталого економічного розвитку територіальних громад, а також визначення ефективних механізмів її реалізації в умовах післявоєнного відновлення України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Децентралізація в Україні стала однією з ключових інституційних реформ, що суттєво трансформувала систему публічного управління та створила передумови для формування економічно спроможних територіальних громад. Передача фінансових ресурсів, управлінських повноважень і відповідальності на місцевий рівень сприяла активізації внутрішніх потенціалів розвитку, посиленню мотивації органів місцевого самоврядування до ефективного управління та пошуку нових джерел економічного зростання. У контексті післявоєнного відновлення ці процеси набувають особливого значення, оскільки саме громади виступають первинними суб'єктами відбудови економіки та соціальної інфраструктури.

Економічна сутність децентралізації полягає у створенні умов для більш ефективного розподілу ресурсів відповідно до локальних потреб і пріоритетів. Завдяки бюджетній децентралізації громади отримали розширені можливості щодо формування дохідної частини місцевих бюджетів, зокрема через закріплення частини загальнодержавних податків, розвиток місцевого оподаткування та підвищення ефективності адміністрування доходів. Це дозволяє органам місцевого самоврядування самостійно визначати напрями використання

коштів, інвестувати у розвиток інфраструктури, підтримку підприємництва та підвищення якості публічних послуг [2].

Водночас у післявоєнних умовах економічний розвиток територіальних громад характеризується значною диференціацією. Громади, що зазнали значних руйнувань, стикаються з необхідністю відновлення базової інфраструктури, житлового фонду, об'єктів соціальної сфери та виробничих потужностей. Інші громади, відносно менш постраждали, отримують можливості для залучення релокованого бізнесу, розвитку нових виробництв і формування локальних економічних кластерів. Така асиметрія потребує формування гнучких механізмів державної підтримки та міжмуніципальної кооперації.

У післявоєнних умовах диференціація економічного розвитку територіальних громад поглиблюється під впливом нерівномірності руйнувань, безпекових ризиків, демографічних зрушень та доступу до ресурсів відновлення. Насамперед варто виділити групу громад, що зазнали значних руйнувань унаслідок бойових дій. Для них пріоритетом є не стільки розвиток, скільки базове відновлення життєзабезпечення. Йдеться про відбудову критичної інфраструктури (електро-, тепло-, водопостачання), транспортної мережі, житлового фонду, закладів освіти та охорони здоров'я. Наприклад, громади східних і південних регіонів України змушені спрямовувати значну частину фінансових ресурсів на ліквідацію наслідків руйнувань, що обмежує можливості інвестування у довгострокові проекти розвитку. У таких умовах ефективними стають механізми державного фінансування цільових програм відбудови, залучення міжнародної допомоги, а також створення спеціальних фондів реконструкції [9].

Водночас навіть серед постраждалих громад спостерігається різний рівень відновлювальної спроможності. Наприклад, ті громади, які мають доступ до логістичних коридорів або зберегли частину виробничого потенціалу, можуть швидше відновлювати економічну активність через запуск локальних підприємств, будівельних проектів чи аграрного виробництва. У цьому контексті важливим є використання інструментів публічно-приватного партнерства, коли держава або громада бере на себе частину ризиків, стимулюючи бізнес до участі у відбудові. Інша група громад – відносно безпечні та менш постраждалі території – отримала нові

можливості для економічного зростання. Вони стали центрами релокації підприємств із зон активних бойових дій. Наприклад, західні області України прийняли значну кількість переміщених підприємств, що сприяло зростанню зайнятості, розширенню податкової бази та активізації місцевого ринку праці. У таких громадах формується нова економічна структура, де поєднуються локальний бізнес і релоковані компанії, що створює передумови для виникнення виробничих кластерів (наприклад, у сфері легкої промисловості, ІТ або переробки сільськогосподарської продукції).

Разом з тим цей процес супроводжується і певними викликами. Зокрема, швидке зростання навантаження на соціальну та комунальну інфраструктуру, дефіцит житла, підвищення конкуренції на ринку праці, а також потреба в інтеграції внутрішньо переміщених осіб у місцеві громади. Це вимагає від органів місцевого самоврядування впровадження стратегічного планування, розвитку інфраструктури та активної політики соціальної адаптації [1; 5].

Окремої уваги заслуговує формування локальних економічних кластерів як одного з ефективних інструментів розвитку в умовах децентралізації. Наприклад, громада може спеціалізуватися на певному виді економічної діяльності (агropереробці, деревообробці, машинобудуванні чи ІТ-послугах) об'єднуючи підприємства, освітні установи та органи влади для досягнення синергетичного ефекту. Такий підхід дозволяє підвищити конкурентоспроможність території, залучати інвестиції та створювати нові робочі місця. З огляду на зазначену асиметрію розвитку виникає необхідність формування гнучких і диференційованих механізмів державної підтримки. Для найбільш постраждалих громад це можуть бути прямі бюджетні трансферти, податкові пільги, державні гарантії для інвесторів, а також спеціальні програми відновлення інфраструктури. Для громад із потенціалом зростання – інструменти стимулювання інноваційної діяльності, підтримка кластерних ініціатив, розвиток індустріальних парків та цифрової інфраструктури.

Важливим інструментом подолання міжтериторіальних диспропорцій є міжмуніципальна кооперація. Вона дозволяє громадам об'єднувати ресурси для реалізації спільних проектів, зокрема у сферах управління відходами, розвитку транспортної

інфраструктури, енергозабезпечення чи надання адміністративних послуг. Наприклад, кілька сусідніх громад можуть спільно створити індустріальний парк або логістичний центр, що забезпечить економію масштабів і підвищить інвестиційну привабливість регіону [4].

Таким чином, поглиблення диференціації економічного розвитку територіальних громад у післявоєнний період вимагає не уніфікованих, а адаптивних підходів до формування політики регіонального розвитку. Поєднання державної підтримки, місцевих ініціатив та міжмуніципальної взаємодії створює основу для збалансованого відновлення та довгострокового економічного зростання громад.

Одним із ключових чинників забезпечення сталого економічного розвитку громад є ефективне використання їхнього ресурсного потенціалу, який охоплює природні, трудові, фінансові, інституційні та інноваційні ресурси. У сучасних умовах особливого значення набуває розвиток людського капіталу, адже міграційні процеси, спричинені війною, призводять до скорочення трудових ресурсів і дисбалансів на локальних ринках праці. Це вимагає від органів місцевого самоврядування активної політики щодо повернення населення, створення робочих місць і стимулювання підприємницької активності [10].

Важливу роль у забезпеченні економічного зростання територіальних громад відіграє розвиток малого і середнього бізнесу. Саме МСП є найбільш гнучким сектором економіки, здатним швидко адаптуватися до змін зовнішнього середовища та забезпечувати зайнятість населення. У межах децентралізації

громади отримують можливість формувати сприятливе бізнес-середовище через спрощення адміністративних процедур, створення інфраструктури підтримки підприємництва, запровадження місцевих програм стимулювання та використання інструментів публічно-приватного партнерства.

Інвестиційна складова є ще одним важливим елементом економічного розвитку громад. У післявоєнний період особливого значення набуває залучення як внутрішніх, так і зовнішніх інвестицій, включаючи міжнародну технічну допомогу та кошти донорських організацій. Децентралізація сприяє підвищенню інвестиційної привабливості громад за рахунок більшої прозорості управління, наближеності влади до бізнесу та можливості оперативного прийняття рішень. Водночас для ефективного залучення інвестицій необхідним є розвиток інституційної спроможності громад, зокрема у сфері стратегічного планування, підготовки інвестиційних проєктів та управління ризиками.

Цифровізація виступає важливим інструментом підвищення ефективності управління розвитком територіальних громад. Впровадження цифрових технологій дозволяє оптимізувати управлінські процеси, підвищити прозорість і підзвітність влади, покращити доступ населення до публічних послуг, а також створити нові можливості для розвитку цифрової економіки на місцевому рівні. У контексті післявоєнного відновлення цифрові рішення можуть суттєво прискорити процеси відбудови та координації ресурсів (рис.).

Рис. Цифровізація у розвитку територіальних громад

Цифровізація в сучасних умовах децентралізації виступає не лише допоміжним інструментом управління, а й системоутворюючим фактором підвищення ефективності розвитку територіальних громад. Її роль особливо посилюється в умовах післявоєнного відновлення, коли виникає потреба у швидкій координації ресурсів, прозорому розподілі фінансування та оперативному прийнятті управлінських рішень.

Передусім цифрові технології забезпечують оптимізацію управлінських процесів у громадах. Впровадження електронного документообігу, систем управління проєктами та цифрових платформ взаємодії з громадянами дозволяє скоротити час ухвалення рішень, мінімізувати бюрократичні процедури та зменшити адміністративні витрати. Наприклад, використання системи «Дія» та місцевих електронних кабінетів мешканців дає можливість отримувати адміністративні послуги дистанційно, що особливо важливо для територій із пошкодженою інфраструктурою або обмеженим доступом до фізичних адміністративних центрів.

Важливим аспектом цифровізації є підвищення прозорості та підзвітності органів місцевого самоврядування. Відкриті бюджети громад, електронні платформи закупівель, системи моніторингу використання коштів дозволяють знизити корупційні ризики та підвищити довіру населення до влади. Наприклад, використання системи «Prozorro» на місцевому рівні забезпечує відкритий доступ до інформації про державні закупівлі, що дає змогу громадськості контролювати ефективність витрачання бюджетних коштів, особливо у сфері відбудови інфраструктури.

Цифровізація також суттєво покращує доступ населення до публічних послуг. Завдяки розвитку цифрових сервісів громадяни можуть отримувати соціальні виплати, реєструвати майно, подавати заявки на відновлення житла або отримувати довідки без необхідності фізичного відвідування установ. Це є особливо актуальним для внутрішньо переміщених осіб, які часто перебувають поза межами своїх громад і потребують дистанційного доступу до адміністративних послуг.

У контексті економічного розвитку територіальних громад цифровізація відкриває нові можливості для формування цифрової економіки на місцевому рівні. Йдеться про розвиток IT-сектору, електронної комерції,

цифрових платформ для бізнесу та дистанційної зайнятості. Наприклад, громади, які активно інвестують у розвиток широкосмугового інтернету та цифрової інфраструктури, можуть залучати IT-компанії, фрілансерів та стартапи, що сприяє диверсифікації місцевої економіки та створенню нових робочих місць.

Особливого значення цифрові рішення набувають у процесі післявоєнного відновлення. Використання геоінформаційних систем (ГІС) дозволяє швидко оцінювати масштаби руйнувань, планувати відбудову інфраструктури та координувати дії різних суб'єктів. Наприклад, цифрові карти пошкоджень житлового фонду або інфраструктурних об'єктів дають змогу органам влади оперативно визначати пріоритети фінансування та залучення ресурсів міжнародної допомоги.

Крім того, цифрові платформи сприяють ефективній координації між державними органами, місцевим самоврядуванням, міжнародними організаціями та приватним сектором. Це дозволяє уникати дублювання проєктів, підвищувати ефективність використання донорських коштів та забезпечувати узгодженість дій у процесі відновлення.

Важливо також враховувати, що цифровізація створює передумови для розвитку аналітичної складової управління громадами. Використання великих даних (Big Data), систем прогнозування та цифрового моніторингу дозволяє більш точно оцінювати потреби населення, прогнозувати економічні тенденції та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Таким чином, цифровізація виступає багатовимірним інструментом підвищення ефективності управління розвитком територіальних громад, що поєднує адміністративну, економічну та соціальну функції. У поєднанні з процесами децентралізації вона формує основу для інноваційної моделі місцевого розвитку, особливо в умовах післявоєнного відновлення України.

Окремої уваги заслуговує впровадження принципів сталого розвитку в діяльність територіальних громад. Йдеться про досягнення балансу між економічним зростанням, соціальною справедливістю та екологічною безпекою. У післявоєнний період це передбачає відновлення інфраструктури з урахуванням енергоефективності, розвиток відновлюваної енергетики, раціональне використання

природних ресурсів та формування інклюзивного середовища для всіх категорій населення.

Таким чином, децентралізація виступає комплексним інструментом стимулювання сталого економічного розвитку територіальних громад, що поєднує фінансові, інституційні та управлінські механізми. Її ефективність у післявоєнний період значною мірою залежить від здатності громад адаптуватися до нових викликів, ефективно використовувати наявні ресурси та впроваджувати інноваційні підходи до управління розвитком. Це, у свою чергу, визначає необхідність подальшого вдосконалення державної політики у сфері децентралізації та підтримки місцевого розвитку.

Висновки і перспективи дослідження. Узагальнення результатів дослідження дозволяє дійти висновку, що децентралізація виступає одним із ключових інституційних чинників забезпечення сталого економічного розвитку територіальних громад України, особливо в умовах післявоєнного відновлення. Розширення повноважень органів місцевого самоврядування та посилення їх фінансової спроможності створюють передумови для більш ефективного використання внутрішніх ресурсів і формування адаптивних моделей місцевого економічного зростання.

Встановлено, що післявоєнний розвиток територіальних громад характеризується значною асиметрією, зумовленою різним рівнем руйнувань, доступом до ресурсів та інвестиційною привабливістю. Це обумовлює необхідність диференційованого підходу до політики відновлення, який поєднує державну підтримку найбільш постраждалих територій із стимулюванням економічної активності у відносно стабільних громадах.

Доведено, що важливим фактором економічної трансформації громад є розвиток малого і середнього бізнесу, залучення релокованих підприємств та формування локальних економічних кластерів, що забезпечує створення нових робочих місць і диверсифікацію економічної структури територій.

Особливу роль у підвищенні ефективності управління розвитком громад відіграє цифровізація, яка забезпечує оптимізацію адміністративних процесів, підвищення прозорості управління, розширення доступу населення до публічних послуг та створення умов для розвитку цифрової економіки на

місцевому рівні. У післявоєнний період цифрові інструменти також сприяють прискоренню процесів відбудови та більш ефективній координації ресурсів.

Таким чином, поєднання децентралізації та цифровізації формує нову модель розвитку територіальних громад, орієнтовану на підвищення їхньої економічної самодостатності, інноваційності та стійкості. Подальші дослідження доцільно спрямувати на удосконалення механізмів міжмуніципальної співпраці, інвестиційного забезпечення та цифрової трансформації управління громадами в умовах післявоєнної відбудови України.

Л і т е р а т у р а

1. Бліщук К. М. Сталий розвиток територіальних громад в контексті децентралізаційних змін // Економічний простір. 2024. № 190. С. 104–107. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/190-19>
2. Бороденко Т., Гапонюк М. Фінанси сталого розвитку громад у контексті повоєнного відновлення // Економічний простір. 2026. № 210. С. 71–77. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.210.71-77>
3. Гулак Г. О. Розвиток територіальних громад в умовах децентралізації в Україні. Дніпро : ДДАЕУ, 2024. URL: <https://dspace.dsau.dp.ua/handle/123456789/9556> (дата звернення: 08.01.2026).
4. Козир С. В. Децентралізація та регіональна політика відновлення України в умовах воєнного стану: проблеми і рекомендації // Empirio. 2025. Т. 2, № 1. С. 15–26. DOI: <https://doi.org/10.18523/3041-1718.2025.2.1.15-26>
5. Коляда Т. А. Фінансове забезпечення сталого розвитку територіальних громад України як чинник децентралізації // Бізнес Інформ. 2024. № 7. С. 385–393. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-7-385-393>
6. Кондратенко Н. О., Величко В. П., Троян В. С. Аналіз стану та особливості розвитку територіальних громад в Україні // Економіка та суспільство. 2024. № 60. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-135>
7. Крайник О. Державне регулювання сталого розвитку територіальних громад // Економіка та суспільство. 2021. № 24. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-24-27>
8. Лопушинський І. П., Філіппова В. Д., Плющ Р. М. Механізми забезпечення сталого розвитку територіальних громад в умовах децентралізації влади в Україні // Вісник ХНТУ. 2022. № 4. DOI: <https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2022.4.22>
9. Марцеляк О. В. Децентралізація влади як пріоритетний напрям сучасного

державотворення // Науковий вісник УжНУ. Серія: Право. 2025. № 90. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.90.1.39>

10. Палапа Н. В., Нагорнюк О. М. Децентралізація влади в Україні: посилення демократії та ресурсна збалансованість // Збалансоване природокористування. 2022. № 1. DOI: <https://doi.org/10.33730/2310-4678.1.2022.255221>

References

- Blishchuk K. M. Stalyu rozvytok terytorialnykh hromad v konteksti detsentralizatsiynykh zmin [Sustainable development of territorial communities in the context of decentralization changes] // *Economic Space*. 2024. Vol. 190. P. 104–107. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/190-19>.
- Borodenko T., Gaponyuk M. Finansy staloho rozvytku hromad u konteksti povoyennoho vidnovlennya [Finances of sustainable development of communities in the context of post-war recovery] // *Economic Space*. 2026. Vol. 210. P. 71–77. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.210.71-77>.
- Gulak G. O. *Rozvytok terytorialnykh hromad v umovakh detsentralizatsiyi v Ukrayini* [Development of territorial communities in the context of decentralization in Ukraine]. Dnipro : DDAEU, 2024. URL: <https://dspace.dsau.dp.ua/handle/123456789/9556> (data zvernennia: 13.03.2026).
- Kozyr S. V. Detsentralizatsiya ta rehionalna polityka vidnovlennya Ukrayiny v umovakh voyennoho stanu: problemy i rekomendatsiyi [Decentralization and regional policy of restoration of Ukraine under martial law: problems and recommendations] // *Empirio*. 2025. Vol. 2, № 1. P. 15–26. DOI: <https://doi.org/10.18523/3041-1718.2025.2.1.15-26>.
- Kolyada T. A. Finansove zabezpechennya staloho rozvytku terytorialnykh hromad Ukrayiny yak chynnyk detsentralizatsiyi [Financial support for sustainable development of territorial communities of Ukraine as a factor of decentralization] // *Business Inform*. 2024. № 7. P. 385–393. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-7-385-393>.
- Kondratenko N. O., Velychko V. P., Troyan V. S. Analiz stanu ta osoblyvosti rozvytku terytorialnykh hromad v Ukrayini [Analysis of the state and peculiarities of the development of territorial communities in Ukraine] // *Economy and Society*. 2024. № 60. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-135>.
- Kraynyk O. Derzhavne rehulyuvannya staloho rozvytku terytorialnykh hromad [State regulation of sustainable development of territorial communities] // *Economy and Society*. 2021. № 24. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-24-27>.
- Lopushynskyi I. P., Filippova V. D., Plyushch R. M. Mekhanizmy zabezpechennya staloho rozvytku terytorialnykh hromad v umovakh detsentralizatsiyi vlady v Ukrayini [Mechanisms for ensuring

sustainable development of territorial communities in the context of decentralization of power in Ukraine] // *Bulletin of KhNTU*. 2022. № 4. DOI: <https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2022.4.22>.

- Martselyak O. V. Detsentralizatsiya vlady yak priorityetnyy napryam suchasnoho derzhavotvorennya [Decentralization of power as a priority direction of modern state-building] // *Scientific Bulletin of UzhNU. Series: Law*. 2025. Vol. 90. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.90.1.39>.
- Palapa N. V., Nagornyuk O. M. Detsentralizatsiya vlady v Ukrayini: posylennya demokratiyi ta resursna zbalansovanist [Decentralization of power in Ukraine: strengthening democracy and resource balance] // *Sustainable Use of Nature*. 2022. № 1. DOI: <https://doi.org/10.33730/2310-4678.1.2022.255221>.

Kudrina O.Yu., Turianskyi A.O. Decentralization as a driver of sustainable economic development of territorial communities in the conditions of post-war reconstruction of Ukraine.

The article examines the impact of digital and innovative processes on the transformation of the employment structure in Ukraine in the context of economic restructuring, institutional changes and increased integration into the global economic space. It is argued that the digitalisation of the national economy is asynchronous and selective in nature, combining outdated production structures with modern digital practices, which leads to uneven structural shifts in the labour market. It is shown that the introduction of digital technologies changes the relationship between labour and capital, reducing the need for routine labour functions and at the same time increasing the demand for workers with cognitive, analytical and digital competencies. It has been proven that the Ukrainian labour market is gradually transforming from an industrial to a hybrid model of employment, combining traditional types of activities and knowledge-intensive forms of labour. The key areas of digital change have been identified, in particular the IT sector, financial services, logistics, e-commerce and public administration, while emphasising the preservation of a significant share of low-tech employment, which increases labour market differentiation. The impact of digitalisation on the professional structure of employment, the growing role of interdisciplinary competencies and the transformation of traditional professions are analysed. It is argued that the spread of flexible and remote forms of employment expands the opportunities for attracting human capital to global labour markets, while increasing the risks of precariousness and instability in labour relations. It is proven that the effective adaptation of the Ukrainian labour market to digital challenges requires a reorientation of the education system towards a competence-based and continuous learning format, as

well as the formation of integrated approaches to intellectual capital management as a key factor in innovative development and economic sustainability. The conclusion is formulated that intellectual capital management in the context of digital transformation should be based on the integration of human, organisational and relational capital with digital resources and technologies, which allows minimising social risks, increasing staff adaptability and transforming digital changes into a source of long-term competitive advantages and economic stability for Ukraine.

Keywords: *digital transformation, innovation, labour market, employment structure, competencies, flexible forms of employment, precarisation, regional disparities, human capital, intellectual capital, education, continuous learning*

Кудріна Ольга Юріївна – доктор економічних наук, професор, Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка.

ORCID ID: 0000-0002-7364-1998

Туріянський Арсеній Олександрович – аспірант кафедри бізнес-економіки та адміністрування, Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка.

ORCID ID - 0009-0005-9477-8335

Дата першого надходження статті 11.03.2026.

Дата прийняття статті до друку після рецензування 22.04.2026.

Дата публікації 30.05.2026.

Стаття з відкритим доступом,
відповідно до умов ліцензії
[Creative Commons \(CC BY 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)